

VERSLAG

Terugkoppeling Vierde Bijeenkomst Klankbordgroep Directe buren PvJ DH 4 maart 2025

Datum: dinsdag 4 maart 2025 19:00 – 20:30 uur

Locatie: Bibliotheek, PvJ Den Haag

Opgesteld door: Programmamanagement

Verzoek: ter kennisname

Introductie – een bredere klankbordgroep

Tijdens de brede inloopbijeenkomst op 13 november 2024 is door een aantal omwonenden gevraagd of de klankbordgroep van buren uitgebreid kan worden. Gezien de onderwerpen die op de agenda staan in 2025 en 2026 (bouwfaserings, locatie van de bouwplaats, verkeersstromen), is het een logisch moment om de klankbordgroep uit te breiden. Voor deze bijeenkomst op 4 maart is naar een bredere groep buren een uitnodiging verstuurd per post. Niet alleen de omwonenden die direct grenzen aan het Paleis van Justitie Den Haag (PvJ) zijn uitgenodigd, maar ook alle bewoners van de Adelheidstraat en het begin van de Theresiastraat (figuur 1). Een aantal eigenaren van omliggende horecagelegenheden hebben aangegeven wellicht mee te willen doen, maar dat avonden voor hen niet mogelijk zijn. Hierdoor wordt een volgende klankbordgroep mogelijk overdag gepland of er wordt gezocht naar een andere oplossing.

Figuur 1: Uitbreiding van verzendgebied uitnodiging klankbordgroep directe buren

Door een relatief groot aantal last-minute afmeldingen (5), zijn er maar 5 buren aanwezig bij deze bijeenkomst. Tijdens de voorstelronde geven twee personen aan dat ze zich nog steeds niet gehoord voelen en dat zij het gevoel hebben dat er met de voor hen kritieke punten (de uitbouw van het gebouw, de duur van de bouwperiode en de locatie van de expeditie) niets wordt gedaan. Ze geven aan dat het project tot veel zorgen en onzekerheden leidt en dat ze liever niet zouden willen komen, maar dat ze ook het gevoel hebben dat ze erbij moeten zijn, zodat ze de belangen van de omwonenden in kunnen brengen. Er heerst het gevoel dat alle vervelende consequenties van de bouw bij de buurt terecht komen. Daarnaast wordt verteld dat er buren zijn die zich zoveel zorgen maken dat ze niet bij de klankbordgroep aanwezig kunnen en willen zijn door o.a. de stress die het voor hen met zich meebrengt.

Er is vanuit het programma veel begrip voor de gevoelens van de buren. Tegelijkertijd zijn er ook tegengestelde belangen (op het gebied van veiligheidseisen, onderhoudswerkzaamheden en overlast) en technische kaders die meekomen met de beperkingen van het huidige gebouw (zoals de huidige constructie – waardoor het ophogen van P1 laag niet mogelijk is). Hierdoor kunnen niet alle verzoeken en ideeën van de buren worden gerealiseerd. Wel wordt hen op het hart gedrukt dat hun belangen en argumenten worden gehoord en deze worden meegenomen in afwegingen die tijdens de Stuurgroepen worden gemaakt. Hierbij is niet de hoeveelheid buurtbewoners die aansluiten bij de klankbordgroep maatgevend, maar de belangen en zorgpunten die zij aandragen. De klankbordgroep is immers een vertegenwoordiging van de buurt en stemt ook af met de verdere achterban. Het programma bedankt de aanwezigen expliciet voor hun komst en hoopt dat het gesprek met de buurt gevoerd kan blijven worden.

Samenvatting klankbordgroepbijeenkomst

Doordat de klankbordgroep is uitgebreid wordt er voor de nieuwe aanwezigen een samenvatting gegeven van het doel van de klankbordgroep en wat er eerder in 2024 met de klankbordgroep besproken is. Het doel van de klankbordgroep is participatie met de buurt door raadplegen en adviseren, zoals is beschreven

VERSLAG

in richtlijnen van de gemeente Den Haag. De klankbordgroep vertegenwoordigt het belang van de directe burens, waarbij hun advies wordt meegewogen in de besluitvorming door de Stuurgroep. Echter, het advies van de klankbordgroep is niet bindend, maar representeert één van de belanghebbenden. Het verslag van de klankbordgroep bijeenkomsten wordt meegestuurd naar en besproken door de Stuurgroep.

In 2024 waren de onderwerpen gebaseerd op het 'wat', wat gaat er veranderen? Hier ging het onder andere over het ontwerp, de aanpassingen aan het gebouw (zoals de uitbouw) en de bezonning. Het plan is om het in 2025/2026 over de voorbereiding van de uitvoering (o.a. fasering, bouwverkeer) onderwerpen te hebben die te maken hebben met het 'hoe', hoe gaan we dit bouwen? Het antwoord op de hoe-vraag wordt grotendeels bepaald door de toekomstige aannemer. Het is belangrijk om te beseffen dat er nu nog geen aannemer aan boord is. Hierdoor kan er niets worden vastgelegd, maar wel input worden opgehaald om aan de aannemer mee te geven of om mee te laten wegen in de selectie van een aannemer ter zijner tijd.

Het huidige PvJ is toe aan renovatie, doordat het al een oud complex is en het onderhoud ervan steeds moeilijker wordt. Door de renovatie kan het gebouw ook duurzamer, toegankelijker en veiliger worden. Er is gekozen voor renovatie i.p.v. sloop-nieuwbouw mede doordat er in Den Haag op dit moment geen andere locatie is die voldoet aan de eisen voor een gerechtsgebouw waar tijdelijk of definitief een gerechtsgebouw neergezet kan worden. Speerpunten van het gerenoveerde gerechtsgebouw zijn goed functioneren, veiligheid, herkenbaarheid, vergroening, verduurzaming en hergebruik.

In een afbeelding in de presentatie die de ambities van het project laat zien, staat dat er wordt gewerkt aan groen en privacy aan de kant van de Adelheidstraat. De burens vinden dit niet de goede woordkeuze, omdat het gebouw door de uitbouw ca. 7,5 meter dichterbij de tuinen van de burens komt en er 'maar' 6 bomen bij komen op het parkeerterrein. Dit ervaren de burens van de Adelheidstraat niet als 'vergroening'. Zij zien graag dat er in het vervolg andere woorden gebruikt worden en dat er vooral duidelijk wordt dat er twee uitbouwen en 6 bomen bijkomen op het parkeerterrein. De buurt voelt zich beter meegenomen als er eerlijk en transparant wordt opgeschreven wat er gaat veranderen. Dit is begrijpelijk en zal in het vervolg anders worden gecommuniceerd. De uitbouwen zijn nodig om een Paleis van Justitie te kunnen creëren dat aan de hedendaagse veiligheidseisen voldoet.

Er zijn vanuit de klankbordgroep vragen over de toekomst van de verkeerssituatie in de Theresiastraat. Dit is een vraag voor de gemeente. De gemeente heeft de Ontwikkelvisie Den Haag Centraal vastgesteld waarin o.a. de ambitie staat om de Theresiastraat opnieuw in te richten en te onderzoeken of eenrichtingsverkeer (in noordelijke richting) mogelijk is. Mocht de buurt daar inspraak in willen hebben, dan dienen zij contact te zoeken met de gemeente. Het PvJ en de buurt kunnen hierin wellicht wel samen optrekken, maar het PvJ vertegenwoordigt niet de stem van de omwonenden bij de gesprekken met de gemeente Den Haag.

De vergunning om op bouwhoogte, bouwvlak en functieaanduiding af te wijken van het omgevingsplan (BOPA) is aangevraagd bij de gemeente. De aanvraag wordt op dit moment beoordeeld en zit nu in de behandeltermijn van de gemeente. Daarna kan er bezwaar worden gemaakt, dit is een recht van iedereen en ook van de buurt. De burens geven aan dat ze bezwaar in zullen dienen.

De buurt heeft de volgende punten eerder ingebracht in de klankbordgroep gesprekken. Bijgaand de reactie van het programma en mogelijke stappen die zijn ondernomen:

- > Wens voor minder inkijk, meer privacy en minder lichtoverlast
  - Gevelontwerp waarin dit is verwerkt, en 'bewegen' in plaats van 'verblijven' achter deze gevel
- > Wens voor vergroening van het uitzicht en parkeerterrein
  - Extra groen in venster, 6 bomen op het parkeerterrein, tuin van Polak, meer groen op en rondom PvJ

VERSLAG

- > Wens voor minder verkeersbewegingen in Adelheidstraat
  - In toekomstige situatie zijn er minder parkeerplekken = minder verkeersbewegingen en minder intensief gebruik van de in- en uitrit aan de Adelheidstraat door het toevoegen van een in- en uitrit aan Juliana van Stolberglaan.
- > Wens voor het niet uitbouwen van het gebouw op het parkeerterrein
  - Dit is niet mogelijk vanwege veiligheidseisen voor magistraten en benodigde ruimte achter de zittingszalen. De renovatie van het Paleis van Justitie leidt voor de woningen aan de Adelheidstraat niet tot een (verdere) overschrijding van de Haagse bezonningsnorm: de woningen aan de Adelheidstraat die nu al minder dan 120 minuten zon hebben op 19 februari, verslechteren niet verder.
  - Het ophogen van de laagbouw P1 aan de kant van de Prins Clauslaan is niet mogelijk doordat de constructie van het huidige gebouw een ophoging niet kan dragen. Het uitbouwen van de laagbouw P1 aan de kant van de Prins Clauslaan is niet mogelijk doordat hier een voorplein functie nodig is voor o.a. een demonstratieplek en dit geen eigendom is van het Rijksvastgoedbedrijf [nagekomen informatie].
- > Wens voor verplaatsen expeditie ingang naar Theresiastraat
  - Dit is nog in onderzoek, hangt af van de steeg naast het PvJ. Die is geen eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf, dit maakt het ingewikkeld hier afspraken over te maken.

Een van de burens heeft nog een openstaande vraag over de bezonning. Er wordt nog gewerkt aan het antwoord op de vraag. Daarnaast is er de wens om een afbeelding te krijgen vanaf het perspectief van de keukenramen/tuinen aan de Adelheidstraat en hoe het gebouw en de lucht worden ervaren. Er wordt toegezegd dat deze gemaakt zullen worden.

Onderzoek naar bouwmethodiek, fasering en maakbaarheid

Een ontwerper/adviseur van het ontwerpend consortium (CPvJ) geeft een toelichting op de bouwmethodiek, bouwfasering en aanpak van de bouw. Het gebouw wordt gefaseerd gerenoveerd, omdat het gebouw ook gebruikt moet worden tijdens de renovatie. Het uitgangspunt is dat het bouwterrein zal mee verplaatsen met het deel van het gebouw dat wordt aangepakt (figuur 2).

In fase A en fase B is het bouwterrein aan de zijde van de omliggende woningen van de Adelheidstraat en de Theresiastraat. In fase C is de bouwplaats verschoven naar het voorplein langs de Prins Clauslaan.

Figuur 2: Fasering van de renovatie van het Paleis van Justitie met per fase de beoogde locatie van het bouwterrein

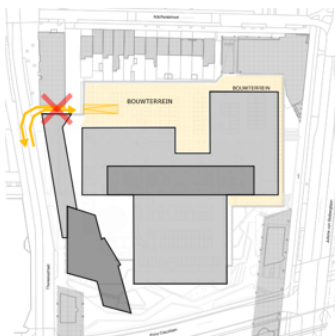
VERSLAG

In fase A en B bevindt de bouwplaats zich op het parkeerterrein van het PvJ, aan de kant van de burens van de Adelheidstraat. Er wordt zoveel mogelijk geprobeerd om de overlast door logistieke bewegingen te reduceren. Bij het selecteren van een aannemer zal het beperken van overlast als criterium worden meegenomen. Ook kunnen er eisen worden meegegeven aan een aannemer. Hierover zal in 2025/2026 concreet het gesprek gevoerd worden..

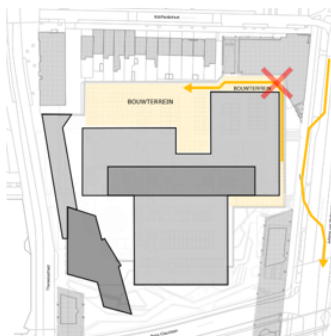
Er zijn zes alternatieven onderzocht om het parkeerterrein/bouwterrein te bereiken voor bouwlogistiek (figuur 3):

0. Eerste idee: Door de steeg tussen het PvJ en restaurant de Coterie
1. Vanaf de Juliana van Stolberglaan
2. Door de poort aan de Adelheidstraat
3. Door de huidige entree van de parkeergarage aan de Theresiastraat
4. Het helemaal slopen van P2 laag (rode bakstenen gebouw) aan de Theresiastraat
5. Het deels slopen van P2 laag (rode bakstenen gebouw) aan de Theresiastraat

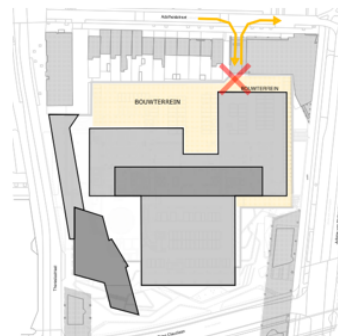
Eerste idee
(toegang via Steeg – buiten ons terrein)

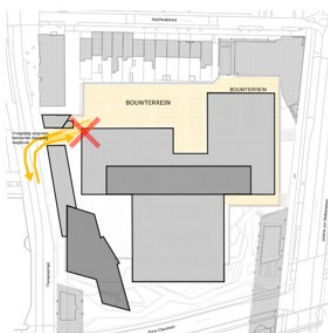
Alternatief 1
(via Juliana van Stolberglaan, tussen gebouwen door)

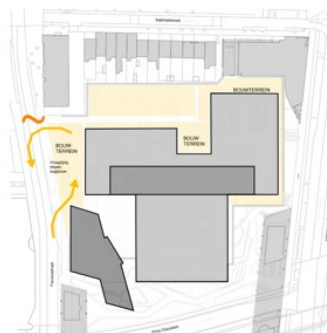
Alternatief 2
(via bestaande poort Adelheidstraat)

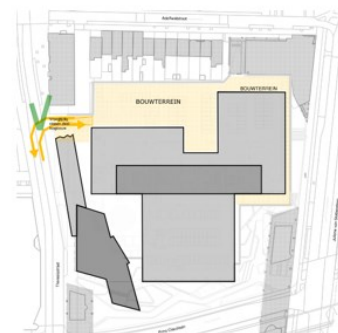
Alternatief 3
(via bestaande onderdoorgang Theresiastraat)

Alternatief 4
(sloop 'P2' laag)

Alternatief 5
(gedeeltelijke sloop 'P2' laag)

Figuur 3: Overzicht van onderzochte alternatieven om het bouwterrein op het parkeerterrein te bereiken (fase A en deels B)

VERSLAG

Het gebruik van de steeg (eerste idee, alternatief 0) is niet mogelijk omdat de steeg niet in eigendom/beschikking is van het RVB, en de eigendomssituatie versnipperd en complex is. Anderzijds is de verwachting dat altijd sprake zal zijn van gedeeld gebruik van de steeg waardoor zij niet of minder geschikt is voor langdurig gebruik door groot bouwverkeer. Alternatief 1, 2 en 3 zijn niet geschikt als doorgang voor bouwlogistiek, omdat de draaicirkels hier te krap zijn. Bij variant 2 geldt daarbij dat door omwonenden expliciet is uitgesproken dat bouwverkeer door de Adelheidstraat en de poort niet wenselijk is. Hiermee zijn er twee geschikte en realistische opties over (alternatief 4 en 5). De eerste is het helemaal slopen van P2 laag (alternatief 4) en de tweede optie is het gedeeltelijk slopen van P2 laag (alternatief 5). Er is als uitgangspunt voor verdere uitwerking gekozen voor het gedeeltelijk slopen van P2 laag om het bouwterrein te bereiken (alternatief 5). De voornaamste reden hiervoor is dat er dan ca. 130 werkplekken verdwijnen. Deze kunnen niet in het gebouw worden geplaatst en er is geen Rijkshuisvesting beschikbaar in de buurt. Het huren van commerciële ruimte en aanpassen aan de gebruiks- en veiligheidseisen die noodzakelijk zijn voor de rechtspraak organisaties is bovendien zeer kostbaar en een locatie op afstand van het PvJ heeft nadelige gevolgen voor de bedrijfsvoering en het primaire proces.

Voor de gekozen richting, alternatief 5, wordt per fase ingezoomd op de verkeersstromen en bouwfaserings:

- In fase A zal er vrijwel geen gebruik gemaakt kunnen worden van de onderdoorgang in de Adelheidstraat door het bouwterrein. Ook wordt het bouwterrein zo ingericht dat vrachtwagens in principe rond kunnen rijden op het terrein en niet achteruit hoeven te rijden. Er zal (gedeeltelijk) gebruik worden gemaakt van elektrische vrachtwagens en bouw materieel. In fase A zal er een torenkraan staan op het parkeerterrein aan de achterkant van het gebouw. De buurt geeft aan dat zij liever geen verlichting/verlichtte reclameborden op de kraan willen.
- In fase B zal het bouwterrein verplaatsen richting de Theresiastraat. Ook is de verwachting dat de torenkraan dan wordt verplaatst van het parkeerterrein naar tussen de gebouwen. De Theresiastraat zal bereikbaar blijven.
- In fase C zal het bouwterrein naar de voorkant van het gebouw verplaatsen.

Verder is er een inschatting gemaakt van de bouwtijd en bijbehorende geluidsoverlast. Per fase, zal in de ruwbouwfase (grotweg de eerste helft van elke fase) de meeste geluidsoverlast kunnen worden ervaren. Daarna zal een periode volgen met verminderde overlast doordat het gebouw dan van binnen af wordt gewerkt (afbouwfase).

Er wordt gevraagd hoe realistisch de planning is die nu wordt getoond. De planning is gebaseerd op de concrete bouwwerkzaamheden die voor dit project moeten worden uitgevoerd en vervolgens gevalideerd met meerdere projecten die ook gefaseerd zijn uitgevoerd terwijl ze in gebruik bleven, waaronder het Erasmus MC in Rotterdam. In een eerdere sessie is het Paleis van Justitie Den Bosch gebruikt als voorbeeldproject. De burens willen graag weten hoe lang er voor het project in Den Bosch gepland was en hoe lang het daadwerkelijk heeft geduurd. Dit zal uitgezocht worden.

Een aanvullende zorg van de omwonenden is de overlast door stof, waar zij tijdens de sloop van het Koninklijk Conservatorium hinder van hebben gehad. Stof kan worden verminderd door te sproeien en het hele terrein goed nat te houden. Ook kan een aannemer worden gevraagd naar maatregelen en alternatieven indien er maatregelen niet werken. De buurt zou graag een eis aan de aannemer meegeven dat ze dienen te zorgen voor een gezonde leefomgeving van de omwonenden, zodat het gebruik van de tuinen mogelijk blijft tijdens de bouw. Er wordt ook gevraagd naar het effect van de werkzaamheden op de grondwaterstand. Er zullen door de werkzaamheden minimale verschillen zijn in de grondwaterstand, waardoor dit naar verwachting geen risico vormt voor de fundering van de omliggende huizen. Vanzelfsprekend zal voor aanvang van de bouwwerkzaamheden een opname van de bestaande situatie plaatsvinden, zodat later geen discussie kan ontstaan over eventuele gevolgen van de verbouwing.

VERSLAG

De veiligheid en beveiliging van het bouwterrein wordt nu nog onderzocht en er wordt nog een (bouw)veiligheidsplan opgesteld. Dit is een verplicht onderdeel voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning om te gaan bouwen.

Aanwezige klankbordgroepleden:

4 omwonenden uit de Adelheidstraat, 1 ondernemer van de Theresiastraat

Aanwezig vanuit programma

Bestuurslid Rechtbank Den Haag en lid Stuurgroep

Teamvoorzitter Facilitair Rechtbank Den Haag

Programmamanager Vernieuwbouw Paleis van Justitie

Omgevingsmanager RVB/programma Vernieuwbouw PvJ

Programmasecretaris Vernieuwbouw Paleis van Justitie en notulist

Ontwerpleider, ABT onderdeel van Consortium PvJ

Constructeur en expert bouwfaserings, ABT onderdeel van Consortium PvJ